

Гоголя С.О., аспірантка

Харківська державна академія культури

ПРОТЕСТАНТИЗМ В КОНТЕКСТІ ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ. НАЦІОНАЛЬНІ ПОЗИЦІЇ ПРОТЕСТАНТІВ

Анотація. Розглянуто положення протестантських церков в контексті політико-економічних трансформацій в соціокультурному просторі незалежної України. Досліджено національні позиції протестантів.

Ключові слова: протестантизм, політика, економіка, національні позиції.

Аннотация. Гоголя С.А. Протестантизм в контексте политико-экономических трансформаций в социокультурном пространстве независимой Украины. Национальные позиции протестантов. Рассмотрено положение протестантских церквей в контексте политико-экономических трансформаций в социокультурном пространстве независимой Украины. Исследованы национальные позиции протестантов.

Ключевые слова: протестантизм, политика, экономика, национальные позиции.

Annotation. Gogulya S.O. Protestantism in context of political and economic transformations in social and cultural space of independent Ukraine. Protestant's national positions. The status of protestant churches in context of political and economic transformations in social and cultural space of independent Ukraine is observed. Protestant's national positions are researched.

Key words: Protestantism, policy, economy, national positions.

Постановка проблеми. Україна після здобуття незалежності вийшла на шлях пошуку нових політичних, економічних та культурних орієнтирів. Нині вона проходить період складних соціокультурних трансформацій. Протестантизм — це, безумовно, релігійне явище. Але його розвиток на території України не може відбуватися відокремлено від українських політичних, економічних та культурних реалій. Тому дослідження протестантизму в контексті політико-економічних трансформацій в соціокультурному просторі незалежної України та національних позицій протестантів є безумовно актуальним.

Яскравими джерелами для вивчення поставленої проблеми є періодичні видання протестантських церков та інформаційно-аналітичний журнал “Релігійна панорама”, що ретельно слідкує за всіма релігійними подіями в Україні [4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12].

Слід відзначити, що це питання останнім часом стало також предметом пристальної уваги українських науковців. Його розглядають у своїх дослідженнях Г. Попов, О. Бучма, В. Молочко, М. Бабій та інші [5, 2, 3, 1].

Та, незважаючи на це проблема положення протестантських церков в контексті політико-економічних трансформацій в соціокультурному просторі незалежної України та питання про національні позиції протестантів ще й досі залишаються недостатньо дослідженими.

Мета статті — дослідити положення протестантських церков в контексті політико-економічних трансформацій в соціокультурному просторі незалежної України та визначити національні позиції протестантів.

Результати дослідження. Трансформація політичної системи на території України після розпаду СРСР призвела до формування нових відносин між державою та церквою. Україна пішла новим демократичним шляхом. Згідно з демократичними принципами було вирішено і питання свободи совісті та віросповідання. За Конституцією України кожна людина має право на свободу світогляду і віросповідання. Кожен вільний сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої. Віруючі будь-якої конфесії можуть безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культури і ритуальні обряди та вести релігійну діяльність. В Конституції України задекларовано відокремлення церкви від держави. Тому жодна релігія не може бути визнана державою як обов'язкова.

Ці демократичні принципи підтримуються і на міжнародному рівні. Вони задекларовані у Статуті ООН, Загальній декларації прав людини та інших документах міжнародного права. Але ці стандарти не завжди виконуються на практиці. Проблемам їх практичного втілення присвячуються численні конгреси та симпозиуми на території України та за її межами.

Та незважаючи на це, не можна сказати, що проблема практичного втілення головних принципів свободи совісті та віросповідання в Україні вже

Надійшла до редакції 13.09.2010

вирішена. Перш за все Україні необхідно вирішити проблему приведення українського законодавства у сфері свободи совісті та свободи релігії у повну відповідність із взятими зобов'язаннями перед Радою Європи.

Право свободи совісті та віросповідання передбачає вирішення на державному рівні багатьох питань. Серед них проблема регулювання процесів створення, діяльності і розпуску релігійних структур і груп віруючих, проблема автономності релігійних спільнот у державі та питання про отримання релігійними спільнотами певного статусу. Крім того необхідно вирішити проблему правомірності віруючих організувати свою діяльність згідно з внутрішньою ієрархією та організаційною структурою їх общини, вибирати, назначати і змінювати співробітників своїх організацій, проводити зібрання віруючих, створювати і утримувати культові споруди, благодійні або гуманітарні установи, виражати і розповсюджувати свої релігійні переконання та засновувати власні релігійні освітні заклади. Держава також має забезпечити правову основу та належний рівень освідченості населення для попередження проявів дискримінації за ознакою релігії чи переконань при здійсненні громадянами своїх економічних, соціальних і культурних прав, особливо у відношенні доступу до гуманітарної допомоги, соціальних пільг або державної служби.

Державні установи, згідно з резолюцією ООН, мають “заохочувати і стимулювати всіма наявними засобами, в тому числі за допомогою просвіти та міжрелігійного діалогу, розуміння, терпимість і повагу у всіх питаннях, що стосуються свободи релігії або переконань та релігійної терпимості, та вживати всі необхідні зусилля для того, щоб зацікавити осіб, які займаються просвітницькою діяльністю, а також соціальних працівників заохочувати взаємопорозуміння, терпимість і повагу” [10, с. 44].

Таким чином, держава на рівні з релігійними організаціями повинна приймати участь у цілеспрямованому формуванні толерантності в суспільстві і, перш за все, в релігійному середовищі.

Та, незважаючи на це, багато проблем, пов'язаних з питаннями про свободу совісті та віросповідання в Україні залишаються невирішеними. Серед них питання щодо законодавчого утвердження принципу світськості держави і відповідальності за його дотримання. Тому досить часто порушується задекларований принцип відділення церкви від держави та зростає політизація релігійного життя.

Зокрема А. Колодний акцентує увагу на тому, що за роки президентства В. Ющенка принцип відокремлення церкви від держави порушувався: “маємо втручання його і його адміністрації в релігійні процеси. Це зокрема виявляється в діях, спрямованих на об'єднання православних церков і утворення Єдиної Помісної Православної Церкви з нехтуванням при цьому правом православних спільнот на самостійне вирішення ними цієї проблеми. Маємо також перебирання на себе главою держави функцій

церковного ієрарха скажімо при запрошенні в Україну церковних лідерів зарубіжжя, перебирання на себе функцій роздавача “священного вогню” тощо. При цьому зримо виявляється конфесійна і певна церковна заангажованість глави держави. Адже він чомусь не бере на себе функцію об'єднувача католиків, іудеїв, мусульман, баптистів, лютеран, рідновірів та інших конфесій, де також в Україні відсутня інституційна єдність” [10, с. 54].

Україна є поліконфесійною державою. Кожен її громадянин має право сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої. Але приналежність до тієї чи іншої конфесії — це особиста справа. Тому незрозуміло, чому президент публічно виявляє свою релігійність. Бо, підкреслюючи свою приналежність до якоїсь з конфесій, політичні діячі вже поділяють релігійні течії на бажані в Україні і небажані, традиційні і нетрадиційні.

Г. Попов, що виконував обов'язки голови Держкомнацрелігій України до грудня 2007 року в уряді Януковича у своїй статті “Релігійно-церковний комплекс та міжконфесійні відносини в сучасній Україні: стан, тенденції, проблеми розвитку” зазначає: “Проведений аналіз показує наявність у суспільно-політичному та релігійно-церковному житті країни принаймні двох тенденцій. Одна з них — посиленна конфесійна орієнтація партій, друга — набуття релігійними організаціями політичної спрямованості. Йдеться про одночасний процес політизації релігії і оцерковлення політики” [5, с. 30].

Прикладом цих тенденцій є балотування на політичні посади священнослужителів різних рівнів. О. Бучма у своїй статті “Політизація релігійного життя України” приходять до висновку, що найближчим часом ці процеси лише посиляться: “релігійні організації перейдуть від пасивної підтримки певних політичних сил у виборчих перегонах до активної участі у виборчому процесі шляхом делегування своїх кандидатів до політичних партій, блоків, а то й до створення релігійно-політичних рухів, партій та ін. з метою реалізації своїх планів і забезпечення власних потреб та інтересів. Дія відцентрової сили, в свою чергу, надаватиме політичного забарвлення системі відносин в релігійному макро- і мікро- середовищах” [2, с. 42-43].

Ці тенденції не випадкові. За результатами опитувань громадяни України найбільше довіряють церкві і майже зовсім не довіряють політикам. Тому в умовах поглиблення кризових станів у сферах економіки, політики, права, культури тощо політична еліта змушена йти на союз з релігійною елітою. Релігійна еліта також багато в чому потребує політичної підтримки, зокрема в сфері міжконфесійних та державно-церковних відносин.

За сучасними демократичними стандартами держава має бути світською та позаконфесійною, бо порушення принципу відокремлення церкви та релігії від держави може призвести до загострення політичного та міжцерковного протистояння та посилити рівень соціальної напруги у суспільстві.

В. Молочко зазначає: “Симбіоз релігії і політики, який нині спостерігається в нашій країні — явище вкрай небезпечне. Воно негативно позначається як на внутрішньоцерковних, так і на міжцерковних відносинах. Якщо церкви залучаються до політичних процесів, то відповідно моральність Євангелія заміняється корпоративною етикою, підтримується те, що є вигідним з матеріального погляду або в плані підвищення їх впливу в суспільстві...” [3, с. 32-33].

М. Бабій зазначає, що Україні найближчим часом необхідно провести роботу по “допрацюванню і легітимізації “концепції державно-конфесійних відносин”, яка була б адекватною потребам держави, суспільства, церкви і вписувалась у сучасні демократичні параметри” [1, с. 41].

Незважаючи на те, що проблема взаємовідносин між державою та церквою в Україні потребує значних допрацювань, необхідно відмітити, що у порівнянні з іншими країнами колишнього Радянського Союзу в Україні на досить високому рівні виконується декларація про свободу совісті та віросповідання. Зокрема в Україні релігійні організації мають право на створення і утримання культових споруд. Також вони мають право “брати в аренду державне і комунальне майно для проведення богослужінь, релігійних обрядів і церемоній без проходження конкурсних процедур” [10, с. 49].

Про утвердження в Україні принципу свободи віросповідань свідчить і той факт, що останнім часом керівні посади в державі почали займати не тільки православні і католики, а й представники інших конфесій. Серед них значне місце належить протестантам. Показовим є факт, що у Всеукраїнській Раді Церков і релігійних організацій присутні представники лютеран, баптистів, п'ятидесятників та харизматів. Ключові посади у владних структурах займають п'ятидесятники Василь Онопенко та Петро Кравчук, баптисти Олександр Турчинов, Юрій Решетников та Павло Унгурян.

Однією з найбільших проблем в галузі релігійної політики в Україні є питання про виховання у населення відчуття релігійної толерантності та віротерпимості. Необхідність формування у суспільній свідомості принципів толерантності та віротерпимості зумовлена поліконфесійністю та поліетнічністю українського соціокультурного середовища.

З метою впровадження свободи віросповідання на практиці і попередження в Україні дискримінаційних процесів по відношенню до представників різних релігійних меншин, необхідно підвищувати рівень релігійної освідченості в суспільстві. Вагомий вплив на релігійну свідомість українців мають засоби масмедіа. Але у вітчизняному медіапросторі майже не має просвітницьких культурно-релігійнознавчих проєктів, які б об'єктивно висвітлювали особливості суспільно-релігійних відносин в країні для широкого кола громадян. До того ж необхідно звернути увагу на підвищення освітнього рівня українських журналістів.

А. Колодний зазначає, що нині українські журналісти характеризуються дуже низьким

рівнем релігійної освідченості: вони “виявляють нетолерантність до всіх тих конфесій і церков, до яких не належить їх господар, редактор чи кореспондент — автор того чи іншого матеріалу. ... Тому і маємо на сторінках газет подеколи статті, які явно не враховують наявність в країні свободи віросповідань, право кожного на свій вільний релігійний вибір” [9, с. 47].

Журналісти, що готують репортажі часто не зважають на задекларовані в Україні свободу совісті та віросповідань. Причиною цього є те, що вони погано володіють інформацією, яка стосується особливостей релігійної ситуації в країні та правових засад, що регулюють свободу діяльності релігійних спільнот. Крім того, у більшості випадків вони не знають специфіки віровчення тих конфесій, які критикують і засуджують. Тому в українських ЗМІ один за одним з'являються сюжети, в яких релігійні течії штучно поділяються на “українські” і “чужі”. До “українських” у більшості випадків відносять тільки православ'я. Всі ж інші конфесії називають далекими від традиції і української ментальності. Найчастіше критики журналістів зазнають протестантські, харизматичні, неохристиянські спільноти тощо.

Україна традиційно вважається православною країною. І православних віруючих на її території переважна більшість. Але в Україні правомірно існують і розвиваються багато інших конфесій, представники яких мають право на вибір релігії та віросповідання. “Якщо державний орган зареєстрував ту чи іншу спільноту, то вона має такі ж права, як і спільнота традиційна. Держава не ділить конфесії на бажані і небажані, традиційні і нетрадиційні” [9, с. 47].

Держава не повинна підтримувати тільки одну конфесію, навіть якщо вона є традиційною на її території. Тому що така політика може привести до серйозної деформації у релігійному середовищі країни. Провідним завданням держави у сфері релігії є забезпечення умов для задоволення потреб усіх релігійних організацій, діяльність яких офіційно зареєстрована відповідно до чинного законодавства і не суперечить державотворчим та національним інтересам країни.

Упереджене ставлення журналістів до деяких релігійних спільнот змусило Українську Асоціацію релігійної свободи, до складу якої входять представники Церков, релігійних і громадських організацій, науковці звернутися до власників і працівників засобів масової інформації з проханням перевіряти підготовлений матеріал на фактичну об'єктивність та неупередженість. В зверненні зазначається: “У друкованих і електронних ЗМІ ми постійно стикаємося з “кровожерливими”, “підступними” і “лицемірними” особами, в яких просто неможливо впізнати наших співвітчизників, сумлінних платників податків, добрих батьків і гідних громадян, чия провина полягає лише і тільки в тому, що вони сповідують іншу, ніж більшість українців, віру” [6, с. 32].

В ЗМІ досить часто можна побачити сюжети, в яких викривається злочинна і антисуспільна

діяльність “деструктивних сект”, що ілюструються відеозйомками з богослужінь протестантських церков, до яких належать сотні тисяч українців, і які є офіційно зареєстрованими в Україні. Трапляються навіть випадки коли для ілюстрації діяльності деяких українських церков використовуються зйомки якихось невідомих релігійних зібрань з-за кордону.

Називаючи протестантів сектантами, журналісти виявляють низький рівень своєї релігійної освіченості. За радянських часів сектантами на території України називали переважно баптистів, тому що єдиною державно визнаною церквою була православна. Але на сучасному етапі називати баптистів сектантами не можна. Ця конфесія існує на території України вже більше ніж сто п'ятдесят років. Громади баптистів є офіційно зареєстрованими, і навіть кількісно перевищують громади Автокефальної церкви.

Характерними є і звинувачення протестантських церков у сектанстві та антисупільній діяльності на підставі того, що якась одна людина або родина, що належить до цієї церкви зробила якісь протизаконні чи антисупільні дії. Такий підхід є просто непрофесійним і дискримінаційним, бо не можна засуджувати конфесію за протизаконні дії однієї чи декількох людей. Безліч українців, що відносять себе до традиційної в Україні православної релігії були засуджені за протизаконні або антисупільні дії. Але ж ніхто не звинувачує на підставі цього православну церкву в антисупільній діяльності.

Українська Асоціація релігійної свободи закликає представників засобів масової інформації до підтримання принципів свободи совісті та віросповідання у суспільстві, бо “якщо одним з нас дозволяється вірити, а іншим забороняється — то це є і образою людського сумління, і загрозою міжконфесійному мирові, і порушенням Основного Закону країни” [6, с. 33].

Необ'єктивне висвітлення у ЗМІ релігійної ситуації в Україні може призвести до образи почуттів громадян у зв'язку з їх переконаннями та до релігійного протистояння і ворожнечі у суспільстві. Українська Асоціація релігійної свободи закликає замислитися над тим фактом, що “жодна з релігійних організацій України не об'єднує більше половини населення країни. Вірні Церкви, яка домінує в одному регіоні, в іншому є в меншості. Медійні вихватки і образи проти одних обов'язково бумерангом влучають в інших у іншому місті” [6, с. 34].

Крім того, слід зазначити, що протестантські церкви, що найчастіше фігурують у викривальних репортажах журналістів дуже активні у суспільно важливій діяльності та вирішенні соціальних проблем сьогодення, чим допомагають розвитку нашої держави.

Тому українським працівникам ЗМІ необхідно підвищувати рівень своєї релігійної освіченості, відповідально та добросовістно опрацьовувати фактичний матеріал та більш терпимо відноситись у своїх репортажах до різних релігійних конфесій.

Але на сьогоднішній день рівень релігійної освіченості населення України дуже низький.

Більшість вважає сектами усі релігійні організації, окрім православної і католицької церкви. Тому дуже частими є прояви дискримінації до різноманітних релігійних організацій, зокрема до протестантських. Дискримінаційні нападки мають місце на багатьох рівнях: у засобах масової інформації, в освітніх програмах і, навіть, на рівні втручання до культових обрядів віруючих.

Зокрема в середовищі протестантських церков було зафіксовано багато випадків, коли під час служіння окремі групи людей намагалися зірвати служіння, всіляко ображали релігійні і національні почуття віруючих, погрожували знищити їх культові споруди та завдати шкоди сім'ям віруючих. Згідно з законом групи людей, що таким чином проявляють зневагу до релігійних почуттів віруючих, мають бути покарані. Але українські правоохоронні органи зазвичай ігнорують такі скарги.

Прикладом прояву дискримінації до протестантських церков в освітніх програмах є підручник для школярів “Основи здоров'я”, що був виданий під редакцією Т. Бойченка, І. Василяшко та Н. Коваль. В своєму підручнику вони, нехтуючи конституційним правом свободи віросповідань, “віднесли до деструктивних організацій конфесії, які мають офіційну державну реєстрацію, а відтак експертно зумовлене право на свободу діяльності в країні їх спільнот. До таких було віднесено ... п'ятидесятницькі спільноти, свідків Єгови, Церкву Ісуса Христа святих останніх днів та ін.” [9, с. 50].

Цей приклад не є поодиноким випадком. Причиною цих явищ є недостатня релігійна освіченість та відсутність у суспільстві достатньої об'єктивної інформації про сутність, віровчення та культову практику того чи іншого віросповідання. Брак адекватної та перевіреної інформації призводить до формування негативних висновків та стереотипів, що викликає підвищення міжконфесійної напруги у суспільстві. Тому необхідно створювати нові програми та налагоджувати системну інформаційно-просвітницьку роботу для підвищення релігійної освіченості інтелігенції, журналістів, науковців і широких верств населення.

Начальник відділу у справах релігій Чернігівської облдержадміністрації В. Молочко пропонує деякі першочергові заходи: “створення інформаційно-аналітичних центрів з питань релігії — як в регіонах, так і в центрі, попервах можливо при кафедрах філософії університетів в обласних центрах”. Він вважає, що за сучасних умов це є “необхідністю для глибокого вивчення, осмислення і адекватного реагування на процеси і тенденції, що відбуваються в релігійному середовищі” [3, с. 32].

Загалом українське суспільство стоїть на шляху усвідомлення необхідності практичного втілення загальноприйнятих міжнародних норм свободи совісті та віросповідання, що закріплені у визнаних Україною міжнародних документах та відображені в українському законодавстві.

Для забезпечення відповідного рівня задекларованих положень необхідно на державному

рівні впроваджувати ефективні правові механізми регламентації суспільно-релігійних та державно-церковних відносин, розбудовувати партнерські відносини між державою та релігійними організаціями, сприяти суспільно важливій діяльності релігійних інституцій та намагатися попереджувати прояви міжконфесійної ворожнечі у суспільстві.

Розглядаючи протестантські церкви в контексті сучасної економічної ситуації в Україні слід звернути увагу на деякі моменти. В більшості протестантських церков підтримується вчення про те, що віруючі мають бути працьовитими, старанними та відповідальними в роботі людьми. Ці риси мають забезпечити людині успіх та матеріальну стабільність. Християнин не має бути бідним, він має бути стабільно забезпеченим. З одного боку цей принцип допомагає віруючим людям досягати економічного успіху і стабільності. Деякі церкви навіть започатковують спеціальні курси, об'єднання та асоціації для людей, що бажають займатися бізнесом, відкрити свою справу.

В Україні діє Українська асоціація християн-підприємців. Вона об'єднує баптистів, які займаються підприємницькою діяльністю. Метою цієї асоціації є підвищення підприємницької активності серед християн. Підприємці мають можливість отримати тут консультативну допомогу з економічних та юридичних питань. Крім цього ця асоціація приймає участь у благодійницьких програмах. Важливою, безперечно, є і освітня діяльність Української асоціації християн-підприємців, на базі якої проводяться семінари з християнської етики та організації бізнесу. Одним з провідних її завдань є евангелізація у підприємницькому середовищі.

Все це, безперечно, позитивно впливає на економічний розвиток держави. Але в деяких випадках окремі особи, користуючись бажанням людей бути забезпеченими та їх довірою до церкви, організують на базі церков фінансові піраміди. Яскравим прикладом такої фінансової махінації є банк "Кінгз Кепітал", до якого віддали свої гроші тисячі віруючих. Пастор найбільшої харизматичної церкви Європи "Посольство Боже", головний філіал якої знаходиться у Києві, Сандей Аделаджа "поклав в основу свого вчення так зване "Євангеліє розквіту" і неодноразово робив "заклики до збагачення, але шляхом передачі наявних коштів тим, на кого вкаже Церква" [11, с. 22]. Повіривши агітації, віруючи продавали свої квартири і несли гроші до вказаного банку. Тисячі людей після падіння цієї фінансової піраміди залишилися без грошей і житла.

Важливо відмітити, що цей випадок в Україні поодинокий і не є тенденцією серед протестантських церков. Більшість протестантських об'єднань чесно і відповідально ставляться до питань, пов'язаних з грошима і, навпаки, відмовляють своїх прихожан від співпраці з неперевіреними часом та досвідом фінансовими організаціями.

Важливою на сучасному етапі є проблема, пов'язана з національними позиціями протестантів. Необхідно визначити, як вони ставляться до української національної ідеї, збереження національних традицій,

мови тощо.

Політизація релігійного життя на сучасному етапі змушує церкви зважати на елементи й особливості національного буття: мову, традиції та культуру. В протестантському середовищі не має єдиної чіткої національної позиції. Відношення віруючих до української мови, культури, традицій зумовлене регіональними позиціями населення. На Заході та в Центрі України служіння в протестантських церквах проводяться переважно українською мовою, а на Півдні та Сході — російською. В Західній та Центральній Україні віруючі використовують у богослужіннях елементи українського фольклору: пісні, колядки, святкові обряди тощо.

Чіткі національні позиції серед українських протестантів мають лише Українська Лютеранська Церква та Церква християн віри євангельської п'ятидесятників, очолювана М.С. Паночком. Вони активно сприяють розвитку і збереженню української національної культури, мови та традицій.

Більшість протестантських церков хоч і не має чітких національних позицій, але поважає незалежність України і не висуває ніяких сепаратистських теорій. Українські протестанти поважають владу і бажають бачити свою країну успішною і розвинутою.

Прикладом цього є звернення керівників християнських церков України, які входять до Всеукраїнської Ради, окрім Церкви адвентистів сьомого дня і закарпатських реформатів до політичних лідерів. Вони "посилаючись на євангельські слова "Усяке царство, що розділилося в собі, спустошиться, і всяке місто чи дім, що розділилося у собі, не встоїть" закликали керівників держави здолати внутрішні чвари й зберегти незалежність нашої держави, яка є "даром Божим" [7, с. 2-3].

В багатьох протестантських церквах в ході щотижневих богослужінь проводяться регулярні молитви за долю України. Різноманітні об'єднання протестантських церков час від часу проводять централізовані молитви за Україну в столиці та обласних центрах.

Чіткою мовною позицією характеризується громада українських лютеран. Служіння в лютеранських церквах проводяться українською мовою. Державною мовою друкується і лютеранська література та періодичні видання.

Чітку національну позицію має також Церква Християн віри євангельської України. Вона "приділяє значну увагу тому, щоб їх християнська спільнота виходила із новозавітного вчення, що кожен народ має "ходити стежками своїми" (Дії 14:16), і що мова цього народу "не без значення" (1 Павла 14:10)" [6, с. 13]. Служіння в цій церкві проводяться виключно українською мовою.

Висновки. Після проголошення незалежності на території України настав час значних політико-економічних та культурних трансформацій. Змінилася і релігійна політика. Україна є поліконфесійною державою. Згідно з Конституцією кожен українець має право свободи совісті та віросповідання. Цей принцип

виконується на досить високому рівні. Та, незважаючи на це, багато проблем, пов'язаних з питанням про свободу совісті та віросповідання залишаються невирішеними.

Серед них питання щодо практичного затвердження принципу відділення церкви від держави. На сучасному етапі в соціокультурному просторі України присутні дві тенденції: політизація релігії та клерикалізація політики. Порушення принципу відокремлення церкви та релігії від держави може призвести до загострення політичного та міжцерковного протистояння в суспільстві, тому необхідно провести роботу по допрацюванню концепції державно-конфесійних відносин.

Однією з найбільших проблем в галузі релігійної політики в Україні є питання про виховання у населення відчуття релігійної толерантності та віротерпимості. Більшість українців вважає сектами усі релігійні організації окрім православної та католицької церков. З метою попередження дискримінаційних процесів по відношенню до представників різних релігійних меншин, зокрема до протестантів, необхідно підвищувати рівень релігійної освіченості в суспільстві.

Розглядаючи положення протестантських церков в контексті економічних трансформацій в українському суспільстві, необхідно зазначити, що протестанти дотримуються концепції згідно з якою віруючі мають бути успішними та забезпеченими. Тому протестантські лідери намагаються усіма можливими засобами сприяти збільшенню кількості підприємців в протестантському середовищі. Безперечно, це позитивно впливає на економічний розвиток держави.

Політизація релігійного життя змушує протестантські церкви сформулювати певні національні позиції. Але, в протестантському середовищі немає єдиної чіткої національної позиції. Відношення віруючих до української мови, культури, традицій зумовлене регіональними особливостями світогляду населення. Та, незважаючи на регіональні світоглядні відмінності, більшість протестантів поважає українську незалежність, мову, культуру і традиції.

Проблема визначення положення протестантських церков в контексті політико-економічних трансформацій в соціокультурному просторі незалежної України потребує уваги вчених. Необхідно ґрунтовно дослідити політичні, економічні та національні позиції українських протестантів.

Література

1. Бабій М. Тенденції змін у системі правового забезпечення свободи буття релігій в Україні: прогностичні оцінки. / М. Бабій // Релігійна панорама: інформаційно-аналітичний журнал. — 2007. — № 12(87). — С. 41.
2. Бучма О. Політизація релігійного життя України. / О. Бучма // Релігійна панорама: інформаційно-аналітичний журнал. — 2007. — № 12(87). — С. 42-43.
3. Молочко В. Межі впливу держави і церкви на процеси формування й утвердження відкритого громадянського суспільства. / В. Молочко // Релігійна панорама: інформаційно-аналітичний журнал. — 2008. — № 12(98). — С. 32-33.
4. Новое поколение: периодическое издание церкви «Новое поколение». — Запорожье, 2008. — № 7. — 16 с.
5. Попов Г. Релігійно-церковний комплекс та міжконфесійні відносини в сучасній Україні: стан, тенденції, проблеми розвитку. / Г. Попов // Релігійна панорама: інформаційно-аналітичний журнал. — 2007. — № 12(87). — С. 29.
6. Релігійна панорама: інформаційно-аналітичний журнал. — 2007. — № 12 (87). — 77 с.
7. Релігійна панорама: інформаційно-аналітичний журнал. — 2008. — № 11 (97). — 82 с.
8. Релігійна панорама: інформаційно-аналітичний журнал. — 2008. — № 12 (98). — 76 с.
9. Релігійна панорама: інформаційно-аналітичний журнал. — 2009. — № 1 (98). — 88 с.
10. Релігійна панорама: інформаційно-аналітичний журнал. — 2009. — № 6 (104). — 76 с.
11. Релігійна панорама: інформаційно-аналітичний журнал. — 2009. — № 7 (105). — 87 с.
12. Хорошие новости: периодическое издание религиозной общины Полного Евангелия «Жизнь во Христе». — Полтава, 2002. — №6 (58). — 4 с.